

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΗΜΑΤΩΝ & ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ-Z

Μετασχηματισμός - z

Ιδιότητες Μετασχηματισμού-z

- Γραμμικότητα
- Χρονική Ολίσθηση
- Κλιμάκωση στο Επίπεδο-z
- Παραγωγήιση
- Συνέλιξη στο Πεδίο του Χρόνου
- Κατοπτρισμός στο Πεδίο του Χρόνου
- Συσχέτιση
- Συζυγές Σήμα
- Συνέλιξη στο Μιγαδικό Επίπεδο

Μετασχηματισμός - z

Ιδιότητες Μονόπλευρου Μετασχηματισμού-z

- Αριστερή Ολίσθηση
- Δεξιά Ολίσθηση
- Θεώρημα Αρχικής Τιμής
- Θεώρημα Τελικής Τιμής
- Μετασχηματισμός-z Περιοδικών Σημάτων

Μετασχηματισμός - z

Αναλυτικές Συναρτήσεις

- Συνθήκες Cauchy-Riemann
- Αρμονικές Συναρτήσεις

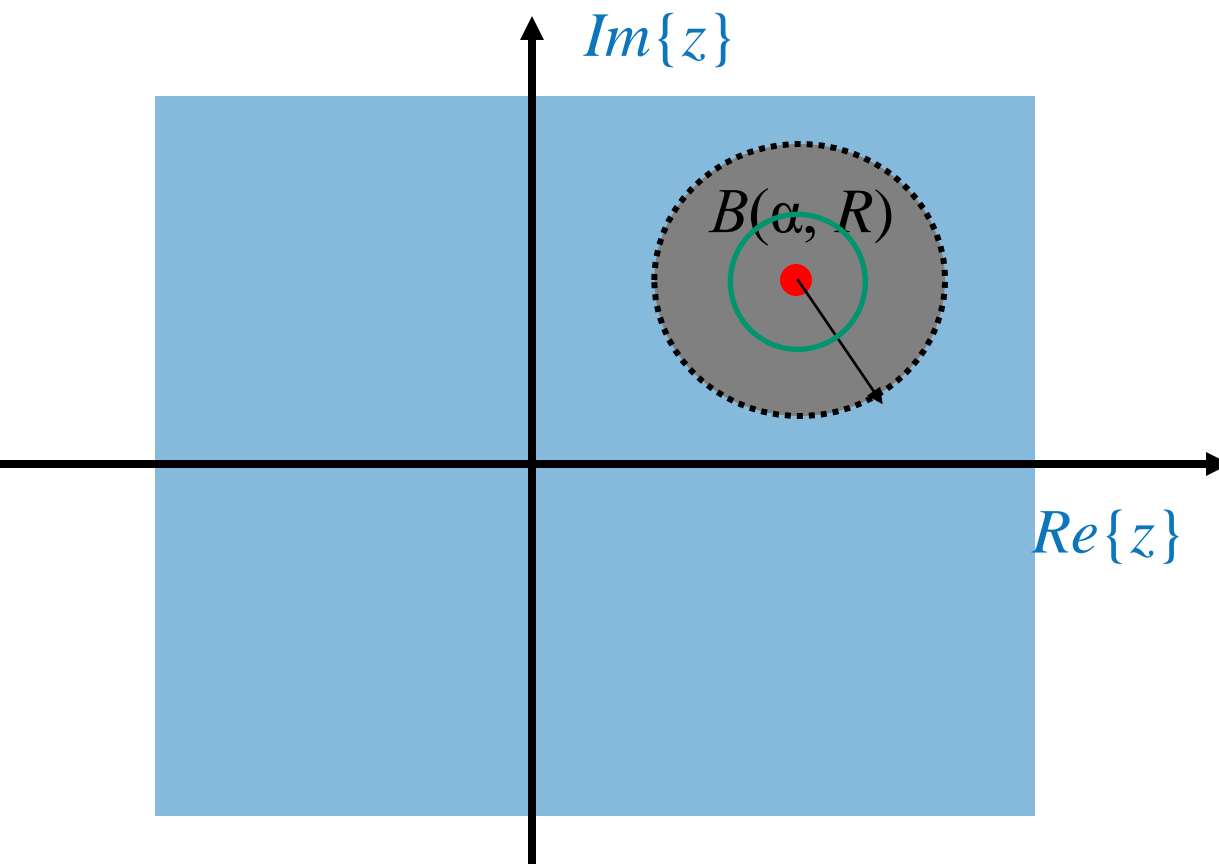
Αναλυτικές Συναρτήσεις και Δυναμοσειρές

$$f(z) = \sum_{n=0}^{\infty} a_n (z - a)^n$$

Μετασχηματισμός - z

Αναλυτικές Συναρτήσεις-Θεώρημα του Cauchy

Έστω $f(z)$ μία αναλυτική συνάρτηση στο δίσκο $B(\alpha, R)$ & έστω γ μία κλειστή καμπύλη που κείται εντός του δίσκου. Τότε:

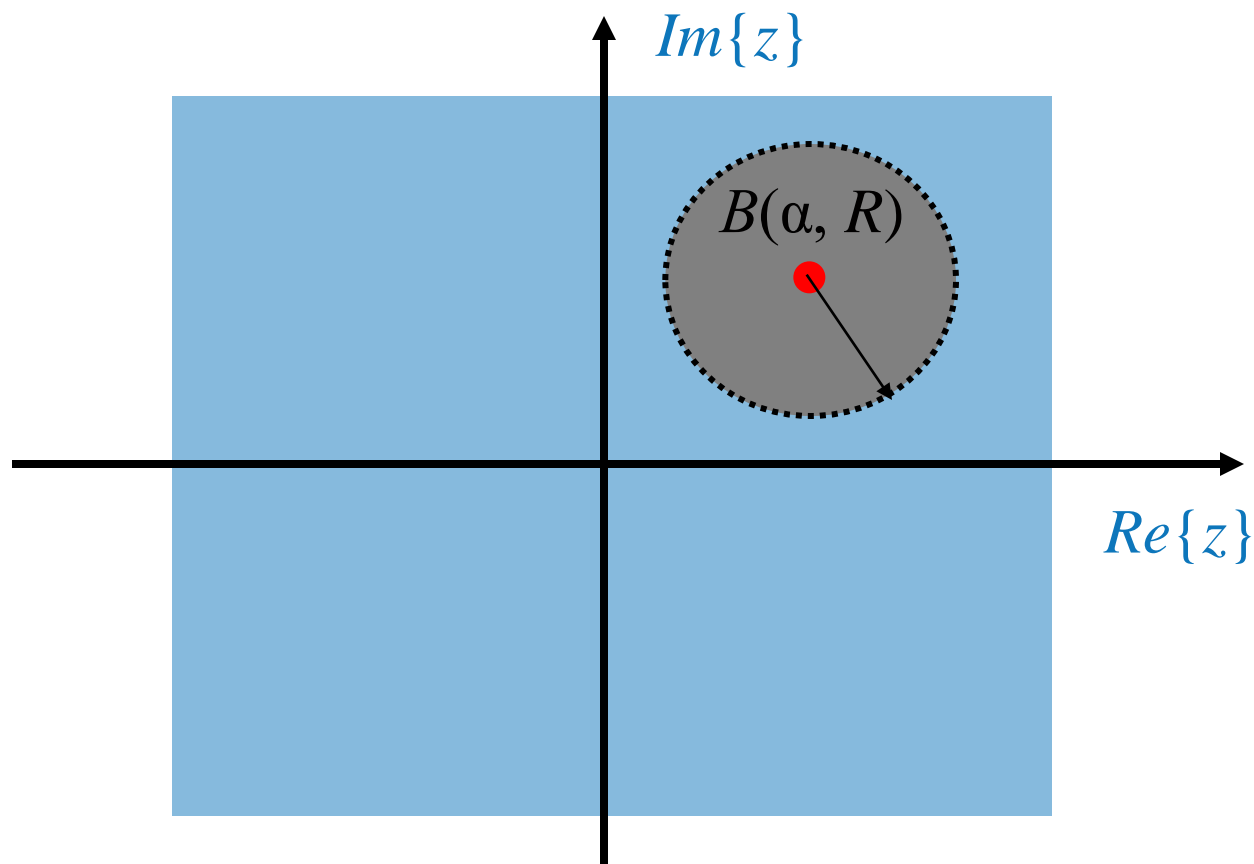

$$\oint_{\gamma} f(z) dz = 0$$

Μετασχηματισμός - z

Ανώμαλα Σημεία Μιγαδικής Συνάρτησης

Μια Μιγαδική Συνάρτηση $f(z)$ έχει μία απομονωμένη ανωμαλία στο σημείο $z=a$ αν $\exists R > 0$: η $f(z)$ να ορίζεται και να είναι αναλυτική στον κύκλο $B(a, R) - \{a\}$ αλλά όχι στον $B(a, R)$.

Παραδείγματα

$$f(z) = \frac{\sin(z)}{z}$$

$$f(z) = \frac{1}{z}$$

$$f(z) = e^{z^{-1}}$$

Μετασχηματισμός - z

Απαλειφόμενα Ανώμαλα Σημεία Μιγαδικής Συνάρτησης

Αν η Μιγαδική Συνάρτηση $f(z)$ έχει μία απομονωμένη ανωμαλία στο σημείο $z=a$, τότε το σημείο $z=a$ είναι ένα απαλείψιμο σημείο ανωμαλίας **αν και μόνο αν:**

$$\lim_{z \rightarrow a} (z - a) f(z) = 0$$

Μετασχηματισμός - z

Ανώμαλα Σημεία Μιγαδικής Συνάρτησης- Πόλοι

Αν η Μιγαδική Συνάρτηση $f(z)$ έχει μία απομονωμένη ανωμαλία στο σημείο $z=a$, τότε το σημείο $z=a$ είναι ένας πόλος της $f()$ αν :

1.
$$\lim_{z \rightarrow a} |f(z)| = \infty$$

2. Αν η Μιγαδική Συνάρτηση $f(z)$ έχει ένα πόλο στο σημείο $z=a$ και m είναι ο μικρότερος θετικός ακέραιος για τον οποίο το ακόλουθο όριο :

$$\lim_{z \rightarrow a} (z - a)^m f(z)$$

είναι πεπερασμένο, τότε θα λέμε ότι η $f(z)$ έχει ένα πόλο τάξης m στο $z=a$

Μετασχηματισμός - z

Ανώμαλα Σημεία Μιγαδικής Συνάρτησης- Πόλοι

Η Μιγαδική Συνάρτηση $f(z)$ μπορεί να γραφεί ως

$$f(z) = \frac{g(z)}{(z-a)^m}$$

όπου $g(z)$ η ακόλουθη αναλυτική συνάρτηση:

$$g(z) = A_{-m} + A_{-(m-1)}(z-a) + A_{-(m-2)}(z-a)^2 + \dots \\ + A_{-1}(z-a)^{m-1} + (z-a)^m \sum_{n=0}^{\infty} c_n (z-a)^n$$

Μετασχηματισμός - z

Ανώμαλα Σημεία Μιγαδικής Συνάρτησης- Πόλοι

Το τμήμα:

$$S_a(z) = A_{-m} + A_{-(m-1)}(z-a) + \dots + A_{-1}(z-a)^{m-1}$$

της $g(z)$ ονομάζεται **ανώμαλο ή κύριο τμήμα** της $f(z)$ στο $z=a$.

Υπολογισμός των $A_{-(m-k)}$, $k=0,1,\dots,m-1$

$$A_{-(m-k)} = \frac{1}{k!} \frac{d^k}{dz^k} S_a(z) \Big|_{z=a} \equiv \frac{1}{k!} \frac{d^k}{dz^k} \{(z-a)^m f(z)\} \Big|_{z=a}$$

Μετασχηματισμός - z

Ανώμαλα Σημεία Μιγαδικής Συνάρτησης - Δυναμοσειρές

Αν $f(z) = \frac{g(z)}{(z-a)^m}$ είδαμε ότι:

$$g(z) = A_{-m} + A_{-(m-1)}(z-a) + A_{-(m-2)}(z-a)^2 + \dots \\ + A_{-1}(z-a)^{m-1} + (z-a)^m \sum_{n=0}^{\infty} c_n (z-a)^n$$

Άρα:

$$f(z) = \frac{A_{-m}}{(z-a)^m} + \frac{A_{-(m-1)}}{(z-a)^{m-1}} + \dots + \frac{A_{-1}}{(z-a)} + \sum_{n=0}^{\infty} c_n (z-a)^n$$

και:

$$\oint_C f(z) dz = 2\pi j n(C, a) A_{-1}$$

Μετασχηματισμός - z

Ολοκληρωτικό Υπόλοιπο Μιγαδικής Συνάρτησης

Στροφικός Αριθμός ή Δείκτης Καμπύλης ως προς σημείο

$$n(C, a) = \frac{1}{2\pi j} \oint_C \frac{dz}{z - a} \quad \text{Ο } n(C, a) \text{ είναι ΑΚΕΡΑΙΟΣ!!}$$

Θεώρημα Cauchy

$$\oint_C \frac{dz}{(z - a)^k} = \begin{cases} 2\pi j, & k = 1 \\ 0, & k \neq 1 \end{cases}$$

Μετασχηματισμός - z

Ολοκληρωτικό Υπόλοιπο Μιγαδικής Συνάρτησης

Ας υποθέσουμε ότι η μιγαδική συνάρτηση $f(z)$ έχει ένα πόλο, πολλαπλότητας m , στο σημείο a , μίας περιοχής του μιγαδικού επιπέδου- z δηλαδή:

$$f(z) = \frac{g(z)}{(z-a)^m}$$

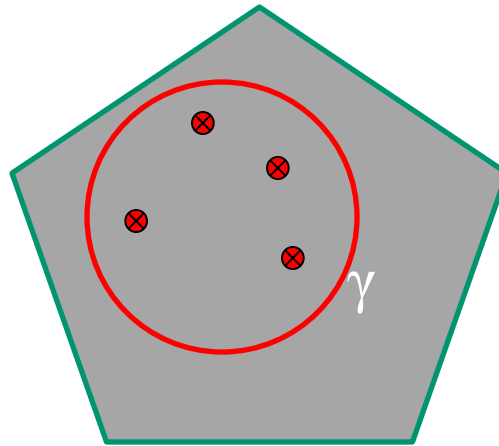
Τότε ορίζουμε σαν ολοκληρωτικό υπόλοιπο της $f(z)$ στο σημείο a την παρακάτω ποσότητα:

$$\operatorname{Res}\{f(z), a\} = \frac{1}{(m-1)!} \left. \frac{d^{(m-1)}}{dz^{m-1}} g(z) \right]_{z=a} = A_{-1}$$

Μετασχηματισμός - z

Ολοκληρωτικά Υπόλοιπα Μιγαδικής Συνάρτησης

Ας υποθέσουμε ότι η μιγαδική συνάρτηση $f(z)$ είναι αναλυτική συνάρτηση εκτός από ένα πεπερασμένο πλήθος μεμονωμένων ανώμαλων σημείων $z_1, z_2, \dots, z_N$ και έστω καμπύλη γ

$$\oint_{\gamma} f(z) dz = 2\pi j \sum_{i=1}^N n(C, z_i) \text{Res}(f(z), z_i)$$

Αντίστροφος Μετασχηματισμός - z

Ανάπτυγμα σε Απλά Κλάσματα

Αν $R(z)$ είναι μια ρητή μιγαδική συνάρτηση με N πόλους στα σημεία $\alpha_i, i=1,2,\dots,N$, τότε:

$$R(z) = \frac{p(z)}{q(z)} = \sum_{i=1}^N S_i(z) + P(z)$$

Όπου $S_i(z)$ το ανώμαλο τμήμα της ρητής μιγαδικής συνάρτησης $R(z)$ στο $z=\alpha_i$ και $P(z)$ Πολυώνυμο.

Αντίστροφος Μετασχηματισμός - z

Ουσιώδη Ανώμαλα Σημεία Μιγαδικής Συνάρτησης

Αν μια απομονωμένη ανωμαλία δεν είναι ούτε απαλείψιμη ούτε πόλος, θα λέμε ότι είναι ουσιώδες ανώμαλο σημείο της συνάρτησης.

$$f(z) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} a_n (z - a)^n$$

Αντίστροφος Μετασχηματισμός - z

Ανώμαλα Σημεία Μιγαδικής Συνάρτησης- Σύνοψη

Έστω $z=a$ μία απομονωμένη ανωμαλία της μιγαδικής συνάρτησης $f(z)$ και έστω

$$f(z) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} a_n (z-a)^n$$

η σειρά *Laurent*. Τότε:

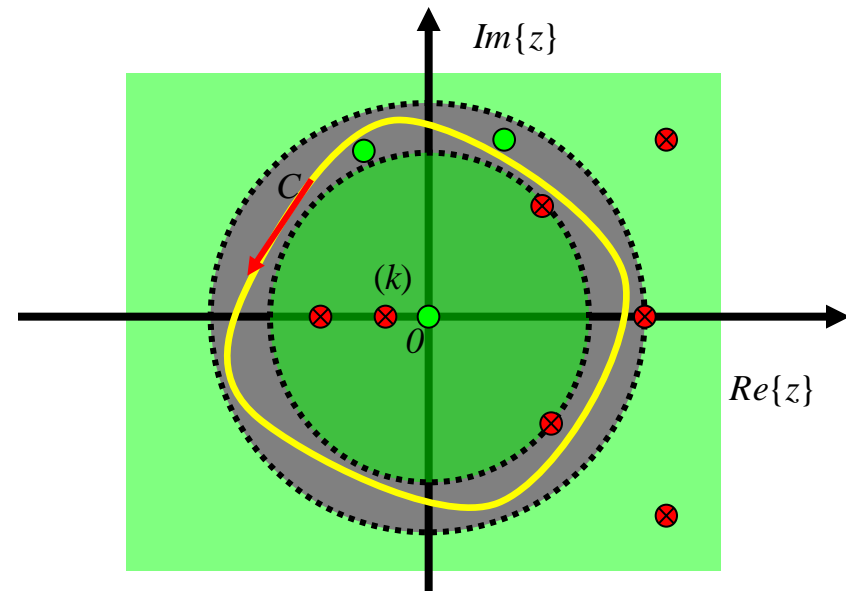
- το $z=a$ είναι ένα απαλείψιμο ανώμαλο σημείο αν και μόνο αν $a_n = 0, n \leq -1$
- το $z=a$ είναι ένας πόλος τάξης m αν και μόνο αν $a_{-m} \neq 0$ & $a_n = 0, n \leq -(m+1)$
- το $z=a$ είναι ένα ουσιώδες ανώμαλο σημείο αν $a_n \neq 0$ για μια απειρία αρνητικών τιμών του n .

Αντίστροφος Μετασχηματισμός - z

Έστω κλειστή καμπύλη C η οποία περικλείει N πόλους (στα σημεία z_i , $i=0,1,\dots,N-1$), της μιγαδικής ρητής συνάρτησης $X(z)z^{n-1}$ και ανήκει εξ ολοκλήρου στην Περιοχή Σύγκλισης της μιγαδικής συνάρτησης, τότε:

$$x[n] = \frac{1}{2\pi j} \oint_C X(z) z^{n-1} dz$$

Αντίστροφος Μετασχηματισμός - z

Ολοκληρωτικό Υπόλοιπο Μιγαδικής Συνάρτησης

Ας υποθέσουμε ότι η μιγαδική ρητή συνάρτηση $X(z)z^{n-1}$ έχει ένα πόλο, πολλαπλότητας m , στο σημείο a , δηλαδή:

$$X(z)z^{n-1} = \frac{g(z)}{(z-a)^m}$$

Τότε ορίζουμε σαν ολοκληρωτικό υπόλοιπο της $X(z)z^{n-1}$ στο σημείο a την παρακάτω ποσότητα:

$$\text{Res}\{X(z)z^{n-1}, a\} = \frac{1}{(m-1)!} \left. \frac{d^{(m-1)}}{dz^{m-1}} g(z) \right]_{z=a}$$

Αντίστροφος Μετασχηματισμός - z

Θεώρημα Ολοκληρωτικών Υπολοίπων

Αν υποθέσουμε ότι μία κλειστή καμπύλη C , που ανήκει στην περιοχή σύγκλισης του περικλείει N πόλους (στα σημεία z_i , $i=0,1,\dots,N-1$), της μιγαδικής ρητής συνάρτησης $X(z)z^{n-1}$, τότε:

$$x[n] = \frac{1}{2\pi j} \oint_C X(z)z^{n-1} dz = \sum_{i=1}^N \operatorname{Res}\{X(z)z^{n-1}, z_i\}$$

Αντίστροφος Μετασχηματισμός - z

Άλλες Μέθοδοι Υπολογισμού

- Μέθοδος Αναπτύγματος σε Δυναμοσειρά

$$f(z) = \ln(1 + az^{-1}), \quad |z| > a$$

$$\ln(1 + az^{-1}) = \sum_{k=1}^{\infty} (-1)^{k+1} \frac{(az^{-1})^k}{k}$$